

EDI, een logische ontwikkeling voor de Gezondheidsdienst voor Dieren

dr. R. de Koning

Gezondheidsdienst voor Dieren

Postbus 9, 7400 AA Deventer

Telefoon 0570-660222, telefax 0570-634104

Referaat

De Gezondheidsdienst voor Dieren voert taken uit op het gebied van de georganiseerde gezondheids- en kwaliteitszorg in de veehouderij. Ook ondersteunt zij de 1e-lijnsgezondheidszorg op bedrijven en beheert zij I&R-systemen.

Bij de uitvoering van deze processen vindt veel uitwisseling van gegevens plaats: enerzijds met individuele bedrijven; anderzijds met ketens en toezichthoudende organisaties. Deze uitwisseling zal in de toekomst steeds meer op basis van EDI plaatsvinden. Voorwaarde daarbij is dat de management informatie-systemen op bedrijven in voldoende mate de processen "gezondheidszorg" en "aan-/afvoer dieren" ondersteunen.

Ten behoeve van een goede communicatie en taakafstemming met ketens en toezichthoudende instellingen kiest de GD voor een toekomstige informatie-architectuur op basis van ORACLE-relatieve databases en de scheiding tussen operationele systemen en opslag van historische gegevens in een data-warehouse. Deze laatste met name zal een open karakter krijgen ten behoeve van een optimale communicatie met anderen en efficiënte benutting, ook bijvoorbeeld voor onderzoeksdoel-einden.

Trefwoorden: Gezondheidsdienst voor Dieren; EDI: gezondheidszorg, informatie-architectuur; data-warehouse.

Inleiding

De Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) in Nederland is recentelijk ontstaan door een fusie van de vier regionale Gezondheidsdiensten. Het is een instelling van het georganiseerde (pluim-)veehouderijbedrijfsleven op het gebied van gezondheids- en kwaliteitszorg. Zij onderneemt met name activiteiten ten aanzien van de uitvoering van de georganiseerde dierziektenbestrijding, de 2e-lijns specialistische gezondheidszorg, het kwaliteitsmanagement (waarbinnen met name de kwaliteitsborging in de produktiekolom), het beheer van gegevens over bedrijven en relaties (waaronder I&R-systemen) en het implementeren en uitvoeren van laboratoriumbepalingen. De Gezondheidsdienst werkt vanuit een viertal lokaties. Per veehouderijsector wordt een begroting en werkplan opgesteld; naar werksoorten zijn er een viertal hoofdfuncties te onderkennen. Deze zijn: kennis distributie en onderhoud; laboratoriumonderzoek; bedrijfsinspecties en gegevensbeheer.

Deze veranderende GD-organisatie is het gevolg van substantiële veranderingen in de veehouderij. In algemene zin gaat het daarbij om (geringe) afname van de landelijke veepopulaties, afname van het aantal bedrijven, toename van de bedrijfsgroot-

ten, verdergaande professionalisering van deelnemende partijen en toename van de binding van individuele bedrijven in kolommen (ketenproductie). De wijze waarop garanties worden zeker gesteld, wijzigt eveneens. De verantwoordelijkheid wordt meer en meer gedelegeerd naar individuele ondernemers en het bedrijfsleven als geheel. Eindcontrole maakt plaats voor procesbeheer, waarbij via generale kwaliteitsystemen over de volle breedte (gezondheid, kwaliteit, dierwelzijn, milieu, arbo, etc.) en lengte (de diverse schakels in de kolom) de kwaliteit van het eindproduct en het proces zelf tot stand komt. Via onafhankelijke borging en toezicht daarop vanuit de overheid en/of de PBO enerzijds en de Raad voor Accreditatie anderzijds, is het mogelijk naar de klant en naar derden de kwaliteit te garanderen. Dit laatste is met name ook van toepassing waar de overheid naar de EU en derde landen garanties dient te verschaffen. Ook andere internationale aspecten wijzigen zich. Grenzen vervagen door het totstandkomen van de interne markt, het wegvallen van het IJzeren Gordijn en de GATT-akkoorden. Dieren en dierlijke producten worden eenvoudiger verplaatst. De Nederlandse veehouderij is daardoor ook afhankelijk geworden van een stabiele afzet op de externe markten.

Door haar positie tussen individuele bedrijven, ketens, PBO-organisaties en Overheid bestaat een veelheid aan relaties van de GD en deze partijen. Deze relaties betreffen in hoge mate de uitwisseling van informatie. Gezien de mogelijkheden die

EDI biedt, is het ondenkbaar dat de GD in de toekomst haar taken zonder EDI zal uitvoeren. In het nu volgende zal aan de hand van een aantal belangrijke taken van de GD, de daarmee samenhangende ontwikkeling op EDI-gebied worden aangegeven en wat daarbij de knelpunten zijn.

Gegevensuitwisseling GD-individuele veehouderijbedrijven

In de relatie GD - individuele bedrijven voert de GD ondermeer taken uit in het kader van I&R, als service laboratorium ten behoeve van de 1e-lijns gezondheidszorg, als certificerende instelling en ten behoeve van het beheer van de dierziekte situatie in een regio of in Nederland.

I&R

I&R-systemen zijn systemen waarbij verplaatsingen worden geregistreerd en de voorraad dieren op het bedrijf op een of andere manier wordt bijgehouden. Afhankelijk van de diersoort worden de systemen meer (rundvee, varkens) of minder (schapen) uitgebreid beheerd vanuit een centraal systeem; op basis van individuele dierregistratie (rundvee) of op koppelniveau (pluimvee, varkens) worden verplaatsingen gemeld; al (rundvee, varkens) of niet (pluimvee, schapen) met behulp van elektronische data-uitwisseling. Verplaatsingsmeldingen lenen zich in principe voor EDI. Bij rundvee en varkens worden deze in hoofdzaak gerealiseerd door telefonische meldingen via VRS. Recent is de mogelijkheid gecreëerd dezelfde melding via een EDI-bericht uit te wisselen. De ideale situatie is dat op elk veehouderij(geleerd) bedrijf een management systeem aanwezig is dat ondermeer het voorraadbekker dieren ondersteunt. Een bij- resp. afboeking in dit systeem leidt tot een I&R-bericht. Knelpunt hier is dat lang niet ieder, bij veeverplaatsingen betrokken, bedrijf een managementsysteem heeft dat het proces "voorraadbekker dieren" ondersteunt, laat staan dat hierdoor een I&R bericht wordt gegenereerd. Desalniettemin vinden steeds meer ontwikkelingen plaats die de ideale situatie dichterbij doen komen.

Laboratorium

Het GD-laboratorium vervult mede een functie als servicelab ten behoeve van de 1^e-lijns gezondheidszorg. De gegevens die in het laboratorium ontstaan kunnen, aanvullend op de gegevens die al op het bedrijf aanwezig zijn, gebruikt worden om op het bedrijf tot een juiste diagnose/behandeling te komen. De situatie is nu zo dat een aantal gegevens door de veehouder op het inzendformulier vermeld moeten worden. Deze gegevens worden bij de GD ingevoerd in het informatiesysteem. De bepaling wordt uitgevoerd en de uitslag wordt per post naar de veehouder verstuurd. Wanneer in de toekomst de bedrijfsmanagement-systemen zijn uitgerust met een gezondheidsmodule, voorzien van analyse-faciliteiten, dan kan een EDI oplossing worden overwogen waarmee de invoer bij het laboratorium wordt vereenvoudigd en de uitslag op een dusdanige manier wordt aangeboden dat deze direct in het managementsysteem kan worden ingelezen. Op dit moment zijn er projecten in uitvoering (DGR, gezondheidsplanner) waarin aan deze mogelijkheden aandacht wordt besteed.

Certificering

Certificering van veehouderijbedrijven ten aanzien van kwaliteit (incl. de gezondheidsstatus) vindt plaats op basis van regelmatig laboratoriumonderzoek, regelmatige inspecties, gereguleerde aanvoer van dieren en vaccinatieregimes. Hier is sprake van een vanuit de GD aangestuurd proces waarin diverse gegevens ontstaan en worden uitgewisseld. Vanwege de aard van dit proces is de betrouwbaarheid/transparantie van de gegevens erg belangrijk. Door gegevensuitwisseling m.b.v. EDI tussen systemen bij de GD en bij de deelnemers ontstaat enerzijds een efficiënter proces en anderzijds een betrouwbaarder systeem.

Dezelfde knelpunten als hiervoor genoemd (kwantitatief en kwalitatief gebruik van managementsystemen door veehouders) maken dat EDI ook bij certificering nu nog nauwelijks wordt toegepast. In

de toekomst zal dit echter een voor de hand liggende oplossing worden.

Gegevensuitwisseling GD-ketenbeheerders en GD-toezichthouders

Eerder werd aangegeven dat processen in de veehouderij veranderen: bedrijven produceren meer en meer in ketens; garantie verstrekking vindt steeds meer plaats middels procesbeheer. De uiteindelijke verantwoordelijkheid van de overheid voor de kwaliteit van producten blijft overeind, maar wordt gewaarborgd door de uitbouw van kwaliteitsgarantie-systemen die onder toezicht staan van de Raad voor Accreditatie. Hiermee zijn de *gegevens*, die worden gebruikt door de GD in de bilaterale relatie GD-bedrijven, *tevens van belang voor ketens*, en voor *toezichthoudende organisaties*.

Is een individueel bedrijf geïnteresseerd in zijn kwaliteitsstatus; een keten is dat ten aanzien van de door haar georganiseerde groep van bedrijven. De toezichthouder is zowel geïnteresseerd in de gegevens over individuele- en groepen van bedrijven, als in de betrouwbaarheid van het certificatieproces (en dus ondermeer in de gegevensuitwisseling tussen de GD en bedrijven). Het is daarom uitermate belangrijk om over de diverse gegevens goede definitieafspraken te maken.

Gegevensuitwisseling tussen partijen zal zich in de (nabije) toekomst verder ontwikkelen waarbij EDI een belangrijke vorm van gegevensuitwisseling zal worden. Op dit moment vindt reeds gegevensuitwisseling via EDI plaats rond I&R-systemen en met fokkerij-organisaties.

Naast het uitwisselen van gegevens tussen informatiesystemen van verschillende organisaties, zal ook een *gezamenlijk gebruik van databases door verschillende organisaties* in de nabije toekomst steeds belangrijker worden. Dit is met name het geval waar een proces door meerdere organisaties worden uitgevoerd. Een voorbeeld hiervan is I&R-rundvee. Dit systeem draait onder verantwoordelijkheid van de GD bij het NRS en wordt mede gebruikt

door de melkcontrole. Ook controle organisaties hebben toegang tot het systeem (SKV; AID). Dit voorbeeld is op dit moment nog een uitzondering. Het ligt echter voor de hand dat organisaties, waaronder de GD in één of ander netwerk communiceren, elkaars bestanden gebruiken en ook elkaars systemen zullen gebruiken. In dit netwerk functioneren toezichthouders (RVV, produktschappen, GD), het bedrijfsleven (ketenbeheerders, fokkerij-organisaties) en onderzoek (ID-DLO, praktijkonderzoek, universiteiten).

De toekomstige GD-informatie-architectuur

Voor de uitoefening van haar taken is de GD in hoge mate afhankelijk van een efficiënte en dus geautomatiseerde, administratieve ondersteuning en een goede communicatie met de buitenwereld. Nu de reorganisatie zijn beslag heeft gekregen en één GD is ontstaan, wordt tevens stilgestaan bij de gewenste richting waarin de GD-informatie-architectuur zich dient te ontwikkelen.

Geconstateerd is dat de huidige systemen het eind van hun economische leven hebben bereikt. De datastructuur voldoet niet meer aan de eisen die de huidige veehouderij daar aan stelt. Gegevens worden op diverse plaatsen vastgelegd en het aantal platforms is te groot.

In navolging van anderen (produktschappen, overheid) is besloten de operationele GD-systemen te vervangen door 4-de generatiesystemen, draaiend op één ORACLE-relatieve database. Als begin daarvan worden nu de Inspectie Ondersteunende Systemen gerealiseerd. Hierbij wordt ook dat deel van de database gemodelleerd, dat straks als basis dient voor nieuwe Bedrijven (en Relaties) Beheer Systemen (UBN) en een universeel Certificeringssysteem. In de toekomst zullen daar de andere systemen, zoals een nieuw Laboratorium Informatie Systeem en de diverse I&R-systemen bijkomen.

Naast deze operationele systemen wordt een data-warehouse opgezet voor het beheer van historische gegevens en het beantwoorden van management- en onderzoeksvragen. Hiervoor wordt een overeenkomstige datastructuur en (ORACLE-)database ontwikkeld als voor de operationele systemen. Door deze scheiding van platforms wordt de kans op verstoring van de operationele processen verminderd en kunnen door een betere functiescheiding faciliteiten efficiënter benut worden. Het is de bedoeling een open systeem te creëren. In het data-warehouse zullen veel gegevens over bedrijven aanwezig zijn. Vanuit de veehouderij doen zich vragen voor die (mede) op basis van deze gegevens beantwoord kunnen worden. Hierbij ligt het dan voor de hand de benodigde aanvullende gege-

vens aan de gegevens uit data-warehouse te koppelen en de analyse door onderzoekers van het Praktijkonderzoek, instituten of universiteiten te laten uitvoeren. Ook monitoringgegevens worden opgeslagen in het data-warehouse.

Bij de keuze voor een open systeem is het eens te meer belangrijk een universele platformkeuze te maken (ORACLE-database) en de datacommunicatie, maar ook de afscherming van gegevens goed te regelen.

Tot slot

Dit is de visie van de GD op haar toekomstige informatie-architectuur; een visie waarbij de GD-architectuur onderdeel is van een netwerk. Elk van de instellingen is daarbij verantwoordelijk voor haar eigen processen, staat via EDI in contact met haar klanten (voor de GD zijn dat met name de veehouders) en werkt intensief samen met anderen bij de uitvoering van gezamenlijke taken.

Het moge duidelijk zijn dat daar waar de GD zelf nog maar net tot de ombouw van haar systemen is overgegaan, de realisatie van een veehouderij-kwaliteitszorg netwerk nog maar in de kinderschoenen staat.